

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 8 mars 1921 kl. 1 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, i anledning av första kammarens beslut angående väckt motion om avskaffande av statsrådseden.

I en inom första kammaren av herr *Hellberg* väckt motion nr 36 har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att den nuvarande statsrådseden skall avskaffas. Motionen.

Motionären, som betraktar själva edfästelsen såsom motbjudande, finner statsrådsedens innehåll vara oförenligt med en modern åskådning och anser, att eden därför bör avskaffas. Med anförande av det danska statsrådslöftet uttalar han, att Danmark infört en tidsenlig och tilltalande form för en statsrådets förpliktelseakt vid ämbetstillträdet. Norge, som icke har någon särskild statsrådsed utan endast en allmän ämbetsed, torde enligt motionärens uppgift inom kort komma att avskaffa varje ceremoni vid statsrådets ämbetstillträde. Ettdera av dessa båda sätt synes motionären naturligt att välja, när den nuvarande svenska statsrådseden skall avföras ur vårt offentliga liv.

I avseende på motiveringen i övrigt hänvisas till motionen.

Herr *Hellberg*s motion överlämnades till första kammarens första tillfälliga utskott, som däröver avgav följande utlåtande:

Första kam-
marens första
tillfälliga ut-
skotts utlä-
tande.

»Formuläret till den nuvarande statsrådseden har fastställts genom en i administrativ lagstiftningsväg utfärdad kungörelse av den 27 juli 1826 i anledning av riksdagens hos Kungl. Maj:t gjorda anhållan om utfärdande av förändrade och efter dåvarande förhållander mera lämpade edsformulär i allmänhet.

Statsrådseden med sina från en nu länge sedan svunnen tid hämtade uttryckssätt framstår för vår tid såsom i formellt avseende omodern och överensstämmer ej heller till sitt innehåll med nutida åskådning. En revision av densamma till såväl form som innehåll synes därför utskottet i varje fall väl behöblig, men då numera så gott som alla med statsrådseden jämförliga eder avskaffats torde jämväl kunna ifrågasättas, huruvida icke densamma bör utbytas mot en högtidlig försäkran utan edsfästelse.

Då utskottet således anser skäl föreligga för att det förslag motionären i förevarande motion framfört bliver föremål för närmare omprövning av Kungl. Maj:t, får utskottet hemställa, att första kammaren måtte för sin del besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga i övervägande, huruvida en revision av den nuvarande statsrådseden bör äga rum eller densamma bör utbytas mot en högtidlig ämbetsförsäkran utan edsfästelse.»

Första
kammarens
beslut.

Denna utskottets hemställan bifölls av första kammaren, varefter ärendet i vederbörlig ordning delgavs andra kammaren, som hänvisade detsamma till behandling av sitt första tillfälliga utskott.

Utskottet.

I allt väsentligt delar utskottet den uppfattning, som i förevarande fråga uttalats av första kammarens första tillfälliga utskott. Härvid fäster sig utskottet mindre vid statsrådsedens ålderdomliga språkform, ty på nu ifrågavarande område gäller, att då en sådan ärvd form ej kränker oförvitliga medborgares samvetsfrihet, förtjänar den all pietetshänsyn. Av större betydelse är för utskottet, att statsrådsedens innehåll ej överensstämmer med nutida åskådning.

Utskottet har ingen anledning att i detta sammanhang ingå på edsspörsmålet i allmänhet eller att taga ståndpunkt till de strävanden, vilka med anslutning från mycket vederhäftigt och ansvarsmedvetet håll framträtt i syfte att antingen helt och hållet avskaffa eller i möjligaste mån inskränka det edsavläggande, som samhället vid särskil-

da tillfällen avfordrar vissa sina medlemmar. Utskottet vill endast framhålla, att om än i vårt rättsväsen edgångens bibehållande anses nödvändigt för sanningens uppenbarande, så torde något dylikt skäl icke kunna åberopas för statsrådsedens bibehållande. De skyldigheter, som åligga statsråden, äro tydligt och utförligt angivna i grundlagarna och den för statsråden gällande ansvarighetslagen, och då numera så gott som alla med statsrådseden jämförliga eder tillhöra historien, måste även frågan om statsrådsedens avskaffande vara mogen att på riksdagens initiativ upptagas till omprövning. En högtidlig försäkran i anslutning till ett nutida rätts- och pliktmedvetande bör kunna fylla edens plats samt skänka den prägel av högtidlighet åt statsrådets ämbetsstillträde, som kan vara önskvärd.

I varje fall synes utskottet en revision av statsrådseden till såväl form som innehåll väl behövlig, och utskottet kan alltså ansluta sig till den hemställan, som i anledning av herr Hellbergs motion gjorts av första kammarens första tillfälliga utskott.

I detta sammanhang vill emellertid utskottet uttala, att då det icke kan betraktas såsom konstitutionellt tillfredsställande att på administrativ väg förordna om statsrådsedens lydelse, förslag i anledning av verkställd utredning om statsrådsedens revision eller avskaffande böra föreläggas riksdagen för att behandlas som en statsmakternas gemensamma angelägenhet.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att andra kammaren måtte biträda första
kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 8 mars 1921.

På utskottets vägnar:

A. OLSSON.

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar *Olsson* i Mora, *Björkman* i Norrköping, *Hedvall*, *Bergström* i Högsön, *Dalgren*, *Larsson* i Jonsjö, *Paulsen*, *Wallerius*, *Öhman* och *Johansson* i Edsbyn.

Reservation

av herrar *Björkman* i Norrköping, *Bergström* i Högsön, *Larsson* i Jonsjö och *Wallerius*, vilka anförde:

Frågan om revision av statsrådseden eller dess utbytande mot en ämbetsförsäkran synes oss icke vara av beskaffenhet att erfordra upptagande från riksdagens sida. Därest ändring härutinnan påkallats av anledning att avläggande av eden i den formulering, den nu äger, skulle verkat mindre tilltalande för dem, som avlagt densamma, förutsätta vi, att detta haft till påföljd, att Kungl. Maj:t upptagit frågan till behandling. Då emellertid så ej skett, lär vi väl detta varit beroende därav, att de män av olika åskådningar, vilka icke sett sig förhindrade att avlägga statsrådseden, funnit, att denna ed till sin innebörd uppenbarligen är liktydig med en högtidlig försäkran av dem att fullgöra sin ämbetsplikt i enlighet med rikets gällande grundlagar samt dess övriga lagar och författningar. Och att eden är avfattad i ordalag, tydande på att dess formulering leder sitt ursprung från äldre tid, bidrager enligt vår åsikt till att åt statsrådets tillträde till sina ämbeten, rikets högsta ämbeten, förläna en historisk solennitet, för vilken vår egen tid visat sig icke sakna sinne.

Under återropande av vad vi nu anförde hava vi inom utskottet yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att andra kammaren icke måtte biträda första kammarens beslut.

Den svenska statsrådseden:

Bilaga.

Jag — — — lovar och svär, vid Gud och Hans heliga evangelium, att jag städse skall vara min rätte Konung, den stormäktigste furste och herre — — —,

Sveriges, Götes och Vendes Konung samt det kungliga huset huld och trogen. Jag skall ock med liv och blod försvara det konungliga väldet samt riksdagens rättigheter; allt i överensstämmelse med rikets grundlagar, dem jag till alla delar skall lyda och efterkomma. Och som jag blivit utnämnd att vara — — —, så vill och skall jag, efter bästa förstånd och övertygelse, råda Konungen till det, som med rikets grundlagar överensstämmer, samt, i enlighet med dem, Konungens och rikets förmån befrämja; alltid vårda mig om Konungens makt samt riksdagens och rikets innebyggares fri- och rättigheter, efter vad därom i rikets lagar och författningar stadgat och förordnat är; ävensom jag om rikets gagn och bästa självkravd skall påminna, samt i övrigt aldrig yppa vad hemligt hållas bör. Detta lovar jag på heder och samvete hålla, så sant mig Gud hjälpe till liv och själ.

Den norska ämbetseden:

Jeg — — — lover og sverger at vise Konstitutionen og Kongen lydighet og troskap, saa sandt hjælpe mig Gud den Almægtige og Alvidende.

Det danska statsrådslöftet:

Jeg — — — der har modtaget Ansættelsebrev som — — — lover herved paa Ære og Samvittighed, at jeg vil holde Rigets Grundlov, og at jeg med Trofasthed og Nidkærhed vil opfylde de Tjenesteplichter, som paahviler mig i min fornævnte Tjenestemandstilling.

..... den 19.....
